

27 januari 1915

Berlijn, 26 januari. Officiële kennisgeving uit het grote hoofdkwartier:

De vijand heeft gisteren naar gewoonte Middelkerke en Westendebad onder vuur genomen. Een vrij groot aantal inwoners van beide plaatsen is door dat vuur gedood of gewond, o.a. de burgemeester van Middelkerke. Onze verliezen zijn gisteren gering geweest.

Parijs, 26 januari. Officieel bericht van vanmiddag drie uur:

Op het front aan de IJzer maken de Belgen vorderingen in de streek van Pervijze.

Bij het aanbreken van de dag hebben de Duitsers, ter sterkte van een bataljon, een hevige aanval gedaan op onze schansen ten oosten van Ieper. Die aanval is afgeslagen en 300 gesneuvelde Duitsers, onder wie de commandant van een compagnie, zijn op het terrein blijven liggen. De aanval moest worden gesteund door compagnieën van de tweede linie, die echter onder het zeer goed gerichte vuur van onze artillerie, niet uit hun schuilplaatsen hebben kunnen komen.

Londen, 26 januari. Een aanval der Duitsers op de stellingen der Fransen bij Ieper is met grote verliezen voor de aanvallers afgeslagen.

Van de Zeeuws-Belgische grens.

Onze bijzondere correspondent te Sluis meldde ons gisteren:

Ter viering van 's keizers verjaardag zal morgenochtend te negen uur, Duitse tijd, in de St. Salvatorkerk te Brugge een Lutherse

godsdienstoefening gehouden worden voor de militairen. Belangstellende burgers kunnen toegangskaarten krijgen aan de kommandantur. 's Middags worden er op de markt, op het plein voor de Bloedkapel en in de plantentuin concerten gegeven.

Met vreugdeschoten wordt 's nacht om twaalf uur het verjaardagsfeest ingeleid. Inmiddels is als straf voor zekere buitensporigheden de soldij van de bezettingsgroepen te Brugge voor een week op de helft verminderd, wat ontevredenheid onder de manschappen gewekt heeft.

Sedert enige tijd zijn de aanschrijvingen aan de burgerij te Brugge uitsluitend in het Duits en in het Vlaams gesteld. Verzoekschriften aan de kommandantur mogen ook nog maar alleen in een van deze talen gesteld zijn. Bij deze bepaling wordt opgemerkt dat Duits de voorkeur verdient, omdat beschikkingen op Vlaamse aanvragen door de vertaling vertraging ondergaan. Brieven in het Frans blijven onbeantwoord liggen. Deze manifesten zijn mede door de burgemeester van Brugge ondertekend.

Sinds 15 dezer heeft de stad Brugge behalve de briefjes van 1 en 2 frank nu ook biljetten van 20 en 50 frank uitgegeven, betaalbaar in 1917. De eerste worden gegarandeerd door de Godshuizen der stad en door de provincie, de laatste alleen door de Godshuizen.

De visitatie van mensen, die met buitenlandse passen over de grens komen, wordt steeds strenger. Vaak wordt de voering van de kleren, worden de kapjes uit de hoeden losgesneden, ja zelfs de binnenzolen uit de schoenen.

Berlijn, 27 januari. Ambtelijke mededeling uit het grote hoofdkwartier van hedenochtend:

Bij Nieuwpoort en Ieper is alleen een artilleriegevecht geleverd.

28 januari 1915

Parijs, 27 januari. Officieel bericht van vanmiddag drie uur:

Op het front bij Nieuwpoort en Ieper zijn artilleriegevechten geleverd. Een Duits vliegtuig is neergeschoten en te land gekomen binnen de Belgische linie.

Uit opgaven van krijgsgevangenen is gebleken dat onze schansen ten oosten van Ieper de 25^e dezer door een vijandelijke brigade zijn aangevallen en dat de vijand daarbij anderhalf bataljon heeft verloren.

Sluis, 28 januari. Van 26 tot 31 dezer mogen de bewoners van Kortrijk hun huizen niet verlaten wegens aanzienlijk troepenvervoer.

29 januari 1915

Havre, 28 januari. De laatste dagen hebben de Belgen aanmerkelijke vorderingen gemaakt ten noordwesten van het geïnnundeerde terrein. Er zijn herhaaldelijk bajonetgevechten geleverd, waardoor de Duitsers verscheidene loopgraven hebben verloren. De tegenaanvallen, de laatste twee dagen door de Duitsers ondernomen, zijn afgeslagen.

De Belgische artillerie heeft ten noorden en ten zuiden van Diksmuide de Duitsers uit enkele loopgraven verdreven.

Berlijn, 28 januari. Uit het grote hoofdkwartier wordt heden gemeld:

Aan de kust van Vlaanderen heeft de vijandelijke artillerie Middelkerke en Slijpe beschoten.

Parijs, 28 januari. De officiële bekendmaking van hedenavond luidt:

In de nacht van 27 op 28 januari heeft de vijand geen enkele infanterieaanval gedaan.

Ten noordoosten van Zonnebeke hebben de Duitsers levendig artillerie- en geweervuur onderhouden.

Berlijn, 29 januari. Ambtelijke mededeling uit het grote hoofdkwartier:

Een aanval van de vijand in de duinen ten noordwesten van Nieuwpoort is afgeslagen.

30 januari 1915

Parijs, 29 januari. Officieel bericht van vanmiddag drie uur:

Bij Nieuwpoort heeft onze infanterie vaste voet gekregen op een groot duin.

Een Duits vliegtuig is door ons geschut neergeschoten.

31 januari 1915

Parijs, 30 januari. Het officiële bericht van vanavond elf uur bevestigt dat de Duitsers een groot aantal gesneuvelden ten noorden van Lombardsijde hebben laten liggen.

Parijs, 30 januari. De Franse "ooggetuige" bij de jongste krijgsverrichtingen noemt de grote en kostbare tegenslag, die de Duitsers ten oosten van Ieper hebben gehad, een uiterst belangrijk

gevecht, dat de Duitsers nog dunder is te staan gekomen dan de tegenslag bij La Bassée.

Het Belgische leger is met merkwaardige spoed opnieuw ingericht. Zijn artillerie heeft kostbare diensten aan de Fransen bewezen.

1 februari 1915

Berlijn, 31 januari. Uit het grote hoofdkwartier:

In Vlaanderen hebben gisteren slechts artilleriegevechten plaats gehad.

Uit Duinkerken wordt aan de Tijd gemeld:

Gisteren is er hardnekkig gestreden tussen Lombardsijde en Nieuwpoort. Ondanks het hevige artillerievuur der Duitsers gingen de Franse marinesoldaten tot een bestorming van een groot duin, links van Nieuwpoort, over. Na een driemaal herhaalde stormloop lukte het de onzen meester te blijven van het terrein. Wij maakten 350 Duitsers krijgsgevangen.

Meer dan 400 doden lieten de Duitsers op het veld achter.

Onze veldartillerie werd nu spoedig meer naar voren gebracht, wat ten gevolge had dat de vijand van hier af beschoten kon worden tot voorbij Slijpe.

Wij verwachten dan ook de spoedige ontruiming van Oostende door de Duitsers.

Onze troepen maakten ook vordering langs Diksmuide en Ramskapelle.

2 februari 1915

De Duitse duikboten.

Londen, 1 februari. De verrichtingen der Duitse duikboten mogen al enige opschudding hebben teweeggebracht, de Duitsers zijn opnieuw teleurgesteld uitgekomen indien zij een grote paniek verwacht hadden. Niet alleen zijn er geen vaarbeurten uitgevallen, maar verscheidene schepen die de aanwezigheid van een duikboot in de Ierse Zee vernamen terwijl zij op het punt waren te vertrekken, hebben hun reis voortgezet.

De bladen wijden intussen bijzondere aandacht aan wat zij noemen het praktische kenmerk van deze nieuwe soort oorlogvoering. De Morning Post zegt bv. dat het torpederen van het Franse stoomschip Amiral Ganteaume, vol Belgische vluchtelingen, niet veel anders was dan een moord en dat het in de grond boren van twee Engelse koopvaardijschepen ter hoogte van Havre, zonder de bemanningen te waarschuwen, van gelijke aard is.

Parijs, 1 februari. Officieel bericht van vanmiddag drie uur:

Op het noordelijk deel van de front zijn hevige artilleriegevechten geleverd.

Ten zuidoosten van Ieper hebben de Duitsers op de schansen ten noorden van het kanaal aanvallen ondernomen, die onmiddellijk door het vuur van onze artillerie en infanterie zijn gestuit.

Van Franse zijde.

De Franse legatie te 's Gravenhage deelt het volgende mede: De dag van de 31^e januari heeft zich evenals de vorige door een artilleriegevecht gekenmerkt, dat vooral hevig was in de streek van

het noorden. Ten zuidwesten van Ieper hebben de Duitsers een aanval beproefd die onmiddellijk door ons werd gestuit.

In het artilleriegevecht bij Middelkerke is op 28 januari luitenant ter zee Egon von Kluck, de oudste zoon van de veldmaarschalk, gesneuveld.

Men meldt ons op 1 dezer:

Ik heb zojuist iemand ontmoet die gisteren uit België is teruggekeerd en daar enige dagen geleden in Kortrijk, Ronse en omstreken, dus vrij dicht bij de Duitse linie, heeft vertoefd. Men kan daar niet zien dat het oorlog is. Geen huis is er platgeschoten en de landbouwer bewerkt er rustig zijn akker. Er heerst grote armoede. Vele artikelen, zoals petroleum, kaarsen en lucifers zijn er absoluut niet te krijgen. De bevolking is van alle verkeersmiddelen verstoken; slechts zij, die daarvoor een speciale pas kunnen machtig worden, kunnen van de trein gebruik maken, die over Oudenaarde of Doornik naar Brussel gaat. Ik heb, zo werd mij verder verteld, enige vrouwen gesproken, die, om hun mannen, die in ons land geïnterneerd zijn, te bezoeken, de reis tot aan onze grenzen heen en terug te voet hebben afgelegd. Zij hebben voor die heen- en terugreis 12 dagen nodig gehad.

In Kortrijk heerst een grote bedrijvigheid van militairen; huis aan huis is er inkwartiering. Alles is gerekwireerd. In Kortrijk, met zijn groothandel en grootmarkt voor suikerbieten, staat de handel nagenoeg stil, hoofdzakelijk omdat er op het ogenblik geen enkele wagen of rijtuig meer aanwezig is en zo goed als geen enkel paard. Alles is tegen overgave van bons, die na de oorlog inwisselbaar zijn, in beslag genomen. Zodoende kunnen de mensen hun bedrijf niet

uitoefenen. Er zijn stalhouders, die voor meer dan 20.000 frank aan bons hebben.

In Kortrijk is een zeer grote ambulancedienst ingericht. Alle Duitse gewonden, die van de kant van Rijsel komen, gaan via Kortrijk naar Duitsland, behalve de zwaargewonden, die in Kortrijk blijven, totdat zij in staat zijn om naar Duitsland te worden vervoerd.

In Kortrijk zetelen het gemeentebestuur en de Duitse autoriteiten heel broederlijk samen in hetzelfde raadhuis, echter in verschillende lokalen. Het besturen van de stad gaat in gemeen overleg. Het Duitse bestuur, voornamelijk de commandant, is zeer voortvarend, in tegenstelling met het Belgische gemeentebestuur, dat zeer lusteloos en langzaam werkt.

Op de reis naar Nederland, twee dagen geleden, waren er ook tal van Duitsers in de trein, die van de kust, Middelkerke en Oostende, kwamen. Onder hen bevond zich ook de schrijver op filosofisch en theologisch gebied, dr. Wassmann. Hij vertelde, dat hij enige dagen geleden de kustplaatsen, die tussen Oostende en Lombardsijde liggen, en ook deze twee plaatsen zelf had bezocht. Oostende zelf heeft niet veel van het bombardement geleden, slechts enkele hotels zijn beschadigd. Bijna alle hotels zijn bewoond door Duitse officieren.

Het gehele stand is streng afgesloten en zelfs Duitse officieren mogen slechts passeren op vertoon van een pas. Gebrek is er in Oostende niet. Men eet er zelfs volop wittebrood en de gehele bevolking wordt kosteloos gevoed. Van de bevolking van deze plaats is indertijd een groot gedeelte gevlucht; daarentegen is de bevolking van andere plaatsen naar Oostende gekomen. Maandag en dinsdag is de gehele bevolking van Middelkerke door de Duitse

militairen naar Oostende overgebracht. Ook de meubelen en het verdere huisraad der bevolking. De mensen zijn alle ingekwartierd in de legerhuizen van Oostende. Maandag in de namiddag hebben de Duitsers de toren van de kerk te Middelkerke, waarvan het schip reeds was ingestort, opgeblazen, omdat hij een goed richtpunt vormde voor de Engelse marine.

De Engelse scheepskanonnen bombarderen dagelijks de kust tussen Oostende en Lombardsijde. Daar richten ze echter weinig schade aan, want een brede strook van strand en duin is voor alle verkeer afgesloten. Er bevindt zich noch mens, noch dier, noch gebouw. De enige uitwerking van het scheepsgeschut zijn grote gaten in de grond. Een enkele keer gaat er een schot verder tot bij Mariakerke en daar gebeurt het dan wel eens, dat militairen of paarden, die zich juist op mars bevinden of daar werkzaamheden verrichten, worden getroffen. Dr. Wassmann had de indruk, dat in de buurt tussen Nieuwpoort en Oostende spoedig gewichtige gebeurtenissen zullen voorvallen, want men werkte er met alle kracht aan alle mogelijke verdedigingswerken. Zelfs wordt er in de laatste dagen ook 's zondags aan gewerkt, wat tot dusver in deze buurt nog niet gebeurd is.

3 februari 1915

Van het westelijk gevechtsterrein.

Parijs, 2 februari. Officiële kennisgeving van vanmiddag drie uur: De dag is gekenmerkt door een verdubbelde hevigheid van de artilleriegevechten en door een reeks aanvallen van ondergeschikte betekenis door de Duitsers. Al deze aanvallen zijn afgeslagen met, de sterkte der aanvallende troepen in aanmerking genomen, ernstige verliezen voor onze tegenstanders.

Op het front der Belgische troepen heeft de zware Duitse artillerie bijzonder grote bedrijvigheid aan de dag gelegd; het vuur was gericht tegen verscheidene steunpunten aan de IJzer, waarvan de Belgen zich enige tijd geleden hadden meester gemaakt.

In de buurt van Ieper is een hevig artilleriegevecht geleverd.

Het Franse gezantschap te 's Gravenhage deelt heden omtrent de krijgsverrichtingen o.m. het volgende mede:

Rond Ieper was er op verschillende plaatsen hevig geschutvuur. Een van onze batterijen slaagde er in, de Duitse konvoeien te verjagen, die bij Poelkapelle waren gesignaleerd.

4 februari 1915

Sluis, 4 februari. De hevige actie uit zee op de kust van West-Vlaanderen is ook gisteravond en vannacht voortgezet. 's Avonds zagen wij het zoeklicht van de oorlogsschepen en gekleurde lichtseinen, die de schootsrichting aangeven, onmiddellijk gevolgd door de korte slag van het marinegeschut. In de schone maannacht dreunde het telkens weer van het blijkbaar hevige bombardement. Ook vanochtend wordt er geschoten.

5 februari 1915

Parijs, 4 februari. Officieel bericht van vanmiddag drie uur:

Ten noorden van de Leie zijn artilleriegevechten geleverd, die in de streek van Nieuwpoort bijzonder hevig zijn geweest.

Een Belgische vrijwilliger.

Men meldt ons uit Sluis:

Ik kreeg inzage van de jongste brieven, in het Frans gesteld, van een talentvolle jonge orkestdirecteur, die zijn aangenaam verzorgde leven in een omgeving waar hij geëerd werd, heeft opgegeven om vrijwillig zijn land te dienen. De vertaling van deze brieven volgt, vooral om de toon van dapper vertrouwen die erin doorklinkt.

In de loopgraven, 12 januari 1915.

“ ... Wat mij betreft, mijn gezondheid is nog altijd goed. Ik heb nu een campagne van drie maanden achter de rug. Ik heb mijn kameraden om mij heen zien vallen, en ik heb er gehad in alle kleuren. Buiten slapen, in de regen, in de modder, de sneeuw; door het mitrailleursvuur heen trekken, en nog sta ik op beide benen, heel stevig.

“Och, ik verzeker u, dat het wel een heel andere manier van leven is dan vroeger. Waar zijn de goede dagen gebleven, toen ik om elf uur opstond en mijn aperitief ging drinken? Nu schijnt het mij de grootste weelde van de wereld te zijn om een nacht te slapen in een bed, en om je, voor het slapen gaan uit te mogen kleden. Maar dat komt misschien terug als ik er mijn huis niet bij inschiet. In ieder geval zal ik er de Duitsers zwaar voor laten betalen. Doch laten we hopen, dat het niet zo tragisch zal eindigen, en dat ik in Brugge nog menig pintje zal drinken, nog menige goede sigaar zal roken ...

“Mijn vrouw zorgt zo goed voor mij als ze maar kan. Zij stuurt mij telkens pakjes linnengoed, chocolade, sigaren enz. Als ik er om vraag stuurt ze me ook geld. Maar ik durf er niet om vragen omdat ik weet dat zij zich zelf daarvoor het nodige zou moeten ontzeggen, want van de spaarbank is er niets meer te krijgen, en waarden om te verkopen zijn er niet.

“Vermoedelijk zullen we nu binnen drie weken achteruit gezonden worden om te rusten in een stad. Daar zullen we ons wat kunnen verzorgen, wat uitrusten van onze vermoeienissen, van onze ellende ...”

Reeds vijf dagen later blijkt die rust te zijn ingetreden, volgens een brief van dezelfde vrijwilliger aan zijn zuster van 17 januari:

“Lieve zuster,

“Je schrijft mij dat je de dappere brieven van mijn vrouw bewondert. Maar dat komt omdat zij een echte Française is, dochter van een oudstrijder van 1870. Die vrouwen weten te lijden. Zij begrijpen dat als er nu niet tot het bitter einde doorgezet zou worden, over 15 of 20 jaar dezelfde ellende opnieuw zou komen voor onze zonen, omdat het Duitse ras, wanneer het thans niet voorgoed wordt teruggedreven, later zijn veroveringsoorlogen immers terug zal beginnen. Wij bevrijden het land en bereiden een vreedzame, bloeiende toekomst voor onze kinderen. Dat begrijpen zij allemaal. Daarom ben ik trots op mijn vrouw.

“En gij, die dit nog niet inziet, heb geduld. De dag der bevrijding zal komen; de Belgische vlag zal weer wapperen. België zal altijd blijven bestaan, en ons land zal machtiger worden en edeler. Daarvoor willen wij vechten en lijden. België mag fier zijn op zijn zonen. Hier in het leger zijn wij met honderden die liever willen sterven dan terugtrekken; jongens met haar op de tanden, zoals men zegt.

“Hier zijn wij in rust sedert gisteren. Er was gepland dat wij pas later uit de loopgraven zouden gaan, maar de laatste dagen hebben wij zoveel werk gehad, dat we de rust wel verdiend hebben. De laatste drie dagen hebben we niet geslapen. Toen 25 km moeten marcheren door de stortregen, met de zware bepakkings op de rug.

Daarna is de rust een weelde. Wij wonen in een kazerne, met een halve meter stro als bed. Maar het heerlijkste is, dat we onze schoenen eens hebben mogen uitdoen voor de nacht, zonder vrees voor een verrassing. Drie maanden lang had ik de schoenen niet van de voeten gehad. Neen, wij hebben onze rust niet gestolen; drie maanden in de eerste loopgravenlinie, voortdurend vlak tegenover de vijand. Wat een leven!

“En nu, lieve zuster, houd er thuis de opgewektheid in. Wees toch voorzichtig als ge over de grens gaat, neem vooral geen brieven mee. Ook de mijne niet als ge naar België terugkeert.

“Zeg vader en moeder dat ze op de toekomst moeten vertrouwen. Het staat heel goed voor ons land.”

6 februari 1915

Parijs, 8 februari. Officiële kennisgeving van vanmiddag drie uur:

De Duitse vliegers tonen grote bedrijvigheid in België.

In verband met de beschieting van Veurne door de Duitsers, die al maanden duurt en bijna elke dag wordt hervat, schrijft men ons:

De 25^e januari was het bombardement betrekkelijk hevig en werd een dozijn huizen beschadigd. Doden waren er echter niet, wel enige gewonden.

Het schijnt, dat er tot voor enkele dagen nog Duitse spionnen in de stad waren, die kans zagen de Duitsers mededelingen te doen geworden. Tenminste, steeds als er een trein met munitie aankwam, begonnen de Duitsers het stationsemplacement te bombarderen. Vergeefs is er naar de spion gezocht. Een Engels blad

heeft gemeld, dat een der stationsemployés als spion was gearresteerd, maar dit bericht is van alle grond ontbloot.

De spionage heeft de Belgische autoriteiten gedwongen tot een maatregel, waartoe zij met het oog op de belangen van de bevolking slechts node overging; de opheffing van het reizigersverkeer tussen Veurne en Duinkerken.

Men seint ons uit Oostburg dat er sedert gistermiddag half drie weer hevig op de Belgische kust is geschoten. Te oordelen naar de schoten, werd er dichterbij gevuurd dan donderdag.

7 februari 1915

Van de Zeeuwse grens.

Sluis, 6 februari. Hedenmiddag was het marinegeschut van uit zee hier weer zeer goed te horen. Er werd hevig geschoten. Duidelijk was het waar te nemen dat het schieten tussen Nieuwpoort en Oostende, ter breedte van Westende, plaats had. Hedennacht zijn 2 bommen geworpen in de omgeving van Heist. Alles wijst er op dat van uit zee weer heftig geageerd wordt tegen de Belgische kust.

8 februari 1915

Parijs, 7 februari. De officiële mededeling van hedenmiddag meldt:

In België is het kalm.

Parijs, 7 februari. De mededeling van hedenavond zegt:

De vijand heeft in de nacht, volgende op zaterdag, verscheidene kleine aanvallen gedaan in de streek van Nieuwpoort, die alle zijn afgeslagen.

Berlijn, 7 februari. Uit het grote hoofdkwartier wordt heden gemeld:

Ten zuidoosten van Ieper hebben wij een Franse loopgraaf genomen. Wij maakten daarbij twee Engelse machinegeweren buit.

Oostburg, 8 februari. Gedurende de morgen werden hier uit de richting Brugge-zeehaven talrijke zware kanonschoten gehoord. Ook bezuiden Oostende wordt hevig geschoten.

9 februari 1915

De Belgische troepen.

Noord-Frankrijk, Februari.

Terwijl aan het front de Belgische troepen met hun bondgenoten strijden, wordt achter het front het nieuwe Belgisch leger gevormd, waarvan ik reeds vroeger gewaagde.

Deze nieuwe troepen bestaan uit de nieuwe lichten, uit alle ongetrouwde mannen tussen 18 en 30 jaar en uit talloze vrijwilligers. Voor een goed deel zijn deze mannen met veel moeite en gevaar gekomen uit het door de Duitsers bezette Belgische gebied. Over ons land en Engeland hebben zij de hunnen kunnen bereiken. Bij het leger, dat nu reeds in het vuur staat, zijn een aantal Belgen, die dienden in het Franse vreemdelingenlegioen. Aan de Franse autoriteiten hebben zij verzocht te mogen strijden met hun landgenoten voor hun vaderland en het is hun toegestaan. Zij hebben het Franse uniform verwisseld voor het Belgische en staan thans in het Belgische gebied, waarboven de Belgische vlag nog waait.

De nieuwe Belgische troepen, die worden gevormd, zijn ondergebracht in verschillende Franse steden en stadjes. Daar wordt dag in, dag uit geoefend en ook 's zondags wordt niet gerust. Het is een vreemde gewaarwording daar in zo'n Frans stadje plotseling de Belgische hoornsignalen te vernemen. De uitrusting van die nieuwe troepen is degelijk. De uniformen hebben een wijziging ondergaan. Het wat al te kleurige uniform is verwisseld tegen een meer stemmig, dat in het veld grote voordelen biedt boven de oorspronkelijke kleding.

De alleen Vlaams sprekende Belgische soldaten voelen zich in Frankrijk natuurlijk vreemd, ook al heeft het Vlaams in Franse steden, waar thans veel Belgische troepen zijn, enig burgerrecht verkregen. Zo ziet men soms de voor de soldaten uitgevaardigde verordeningen zowel in het Vlaams als in het Frans en het Engels. De spelling van het Vlaams is wel niet zonder fouten, verre van dat, maar het is te begrijpen, en dat is toch de hoofdzaak.

In deze Belgische soldaten in die soms kleine Franse stadjes is iets heroïsch. Ongekend werken zij daar dag aan dag om zich voor te bereiden voor de grootse taak, die hun wacht. Zwijgend doen zij hun plicht, met een vastbeslotenheid die treft. Er zijn jongens onder, die de oorlog reeds zagen in zijn wreedste vorm, die te Antwerpen waren als burgers, te Leuven, te Dendermonde; jongens, wiens broers vielen in de strijd of wiens moeders en zusters het slachtoffer werden van de vijand. En dezen hebben wat zij zagen, wat zij leden, verteld aan hun kameraden, en dit heeft een vreemde geest gebracht onder die troepen. Er is geen bruisende geestdrift, die als een feestblijheid aandoet, maar er is een onverzettelijke wil, een sombere vastbeslotenheid. En deze jongens wachten, zonder ongeduld, want zij weten het, dat het ogenblik zal

komen waarop zij zich zullen scharen aan de zijde van hun makers in de gevechtlinie.

De gebeurtenissen aan het front volgen zij in de bladen met kalmte; de berichten over successen van de hunnen lezen zij met een rustige voldoening, maar het voornaamste in hun leven is het ogenblik, dat zij zullen meestrijden voor de herovering van hun land.

Zij wachten ...

In het voorjaar zal het gebeuren.

10 februari 1915

Aan de IJzer.

Uit een soldatenbrief in de Berliner Zeitung am Mittag:

De zesde januari werden we opgewekt uit ons rustige leventje en naar het overstromingsgebied van de IJzer gezonden. Een voortzetting van het badseizoen van Oostende. Men neemt voeten hele baden naar keuze. Om op onze post aan de overkant van de IJzer te komen, moeten wij door het water waden. Slechts enige plaatsen zijn droog en daar is meestal geen weg. Maar op veldwacht moet men toch. De soldaten omwikkelen daarom hun benen tot ver over de knie met zakkengoed of met fietsbanden. In de hand draagt ieder een lange stok, om daarmee bij iedere stap te peilen: in de andere hand heeft men of een takkenbos, om de weg te effenen, of stro voor zijn legerstede.

Tot het kanaal gaat het, maar dan ziet men niets dan water, water en duisternis, want slechts in het donker kan de wacht afgelost worden. Plas, plas gaat het door het water. Op de weg naar mijn

wachtpost gaat het nog. Die is goed bestraat en zo vindt men in het pikdonker toch nog de weg door het water. Gesproken mag er niet worden. Afstand drie passen. Een spookachtige stoet wandelt op die manier langzaam door het water. Wij komen langs granaatkuilen, dierenlijken, puinhopen, aangedreven hout en balken. Daar verrijst rechts uit het donker een hoge muur. Daar moeten we heen. Men danst koord op waggelende planken, die tot in het water doorbuigen als men er de voet op zet, en naarmate men meer naar het midden komt tot bijna dertig centimeter doorzwiepen. Wie hier zijn evenwicht verliest, krijgt een bad van kop tot teen. Op de eerste sloot volgt een tweede. Dan struikelt men over enige varkens, die door een Franse granaat gedood zijn. Dan komt men aan de laatste sloot voor de hoeve, waarover een onberispelijke brug gebouwd is door onze pontonniers. Eindelijk is men er. Halt, niet te vroeg gejuicht. Men staat pas voor de hoge muur, die het overblijfsel is van een schuur. Binnenin smeult het nog en men ziet vlammetjes spelen als de wind er in blaast. Een loopplank gaat over een draadversperring. Voorzichtig als een koorddanser stapt men er over. Achter een afgebrokkelde muur sluipt men in de richting van een zwak licht.

Vriendelijk opent zich een loopgraaf, die de weg naar het licht vormt. Tot aan de enkels waadt men door het slijk. Een zwart gat gaapt ons tegen en daarin, op enige afstand, schijnt een licht! Gebogen gaan we door een lage gang. Een tweede gat, een kelder. Nu zijn we er. We worden reeds verwacht. Bleek en wild zien de gezichten van de manschappen er uit in het gelige licht van een vetkaars. Midden in de kelder kan men juist rechtop staan. Links en rechts een gewelf. Maar geen vensters. Niets. Alleen stank en een lucht van rotting. Het stro op de grond is voor de ene helft verrot en voor de andere helft nat. Daar moet men zich op neerleggen. Wie stro heeft meegebracht, is er beter aan toe. In het midden een

kleine tafel, daaromheen drie stoelen. De ene heeft nog drie poten, de andere geen zitting, de derde is nog de beste. Die heeft zelfs nog een stijl van de leuning. Maar men verheugt zich toch. Plaats nemen, posten regelen, wachten bepalen enz., zijn onderhoudende bezigheden.

Ieder uur trekken de posten op. Wee, als ze niet scherp uitkijken. Hoe gemakkelijk kan ons de vijand, die op vijfhonderd meter afstand eveneens in hoeven ligt, overrompelen. Daarom loop ik herhaaldelijk van de een naar de ander, besluip hen, om zijn oplettendheid op de proef te stellen. Onlangs heeft een verschrikte schildwacht mij in zijn angst een bajonet voorgehouden. Ik zag de punt verraderlijk onder mijn neus glinsteren.

Aan de overzijde schiet de vijand met lichtpistolen, om zichzelf in het dichte duister bij te lichten. Een griezelig mooi gezicht. Spookachtig bewegen de wilgen zich aan de rand van de sloot, als waren het levende gedaanten. Bleek steken de witte muren van het naburige verbrande huis uit het onschuldige kabbelende water. Scherp getande, op en neer gaande lijnen in de verte zijn de stuk geschoten en afgebrande dorpen. Al het andere is water, water, water ...

Uit Boulogne wordt aan de Daily Telegraph geseind:

Westende heeft de laatste dagen belangrijke versterkingen uit Brugge en Oostende ontvangen en is nu vol Duitse reservisten, meest marinesoldaten, die ongeveer negen weken geleden in de Belgische loopgraven lagen.

Een verwoed gevecht met tal van bajonetaanvallen aan de IJzer is juist (het telegram is van maandag) afgelopen. De Duitsers hebben getracht de stelling der Belgen in de buurt van Westende te nemen,

maar zij zijn met reusachtige verliezen teruggeslagen. De gewonden werden naar Brugge vervoerd, daar voorlopig verbonden en dan rechtstreeks naar Hamburg en Keulen doorgezonden.

Zuidelijker, op het geïnuundeerde terrein, is het water nu ongeveer 5 voet diep en op tal van plaatsen is de Duitsers het verblijf in de loopgraven onmogelijk geworden.

Aan het Belgische front.

Onze correspondent schrijft op 1 februari:

Belangrijke gebeurtenissen op grote schaal doen zich in deze tijd aan de uiterste linkervleugel der geallieerden niet voor. Het is reeds enige dagen geleden, dat de Duitsers nog eens een aanval in massa probeerden op het Belgische front, maar sedert is daar de strijd weer verlopen in kleine gevechten, die evenwel niet geheel zonder betekenis zijn. Niet alleen, dat een aantal kleine successen, mits er samenhang tussen bestaat, op de duur een groot succes vormen, maar ook deze kleine successen moeten tenslotte zeer ontmoedigend werken op de tegenstander.

Zoals ik reeds enige dagen geleden meldde, is het voordeel aan het Belgische front de laatste tijd vrijwel uitsluitend aan de Belgen.

Een vreemde strijd is het daar. Als oppervlakkig toeschouwer zou men kunnen menen, dat elke compagnie zelfstandig ageerde, zonder voeling te houden met de andere eenheden der eigen troepen. Natuurlijk is dit niet het geval. Wel degelijk bestaat er samenhang tussen de verschillende kleine ondernemingen. Deze vormen, in hun geheel genomen, de voorbereiding van een offensief op grote schaal. Wanneer dit offensief zal aanvangen, is

natuurlijk een geheim van het hoofdkwartier, al zou een opmerker wel enige conclusies kunnen trekken.

Op dit ogenblik echter gaat de strijd ten noorden (het noordwesten uitgezonderd) van de inundatie slechts om enkele verspreid liggende hoeven en enkele versterkingen.

Ongeveer tien dagen geleden waren de Belgen er weer in geslaagd een van die hoeven te nemen. Feitelijk was het niet meer dan de puinhoop van een hoeve, maar ze vormde een der versterkte punten voor de toch aaneengesloten linie der Duitsers.

Niet veel troepen hadden het waagstuk volbracht, ten hoogste vijftig, zestig man onder een luitenant. 's Nachts bij verrassing optredend, hadden zij na slechts enkele schoten de vijand met de bajonet verdreven en zich daarna genesteld in de puinhoop.

Hun toestand was er echter niet bepaald gunstig. De Duitse troepen begonnen een geregeld beleg. In de eerste plaats stelden zij alle pogingen in het werk om een versterking van de Belgische troepen in deze tot een fort geworden puinhoop te verhinderen, maar bovendien trachtten zij de proviandering van de Belgen te voorkomen. 's Nachts speelden onophoudelijk de Duitse zoeklichten over de watervlakte der inundatie, maar aan de andere zijde, in de Belgische loopgraven, zon men op middelen om de kameraden in het vooruitgeschoven punt ter hulp te komen. Vrijwilligers werden gevraagd, om proviand en munitie over te brengen, en natuurlijk boden zich honderden aan, terwijl er slechts enkelen nodig waren.

Het leek een hopeloos werk, en toch, de mannen slaagden, zonder zelfs opgemerkt te worden. De volgende morgen kreeg men in de loopgraven door middel van seinen de mededeling, dat de

onderneming gelukt was, maar dat de toestand der enkele tientallen tegenover de overmacht der talloze vijanden benard bleef.

Troepen in belangrijk aantal overbrengen was, bij de waakzaamheid der tegenstanders, ondoenlijk. Toen werden weer vrijwilligers gevraagd en weer boden honderden zich aan.

Acht man werden aangewezen. Er zou een mitrailleur worden overgebracht. De bezetting van de puinhoop was hiermee in kennis gesteld.

Tegen de avond begonnen vier stukken der Belgische artillerie de plaatsen te beschieten, waar zich de Duitse infanterie, die de puinhoop bedreigde, moest bevinden.

Het was een onbelangrijk doel voor de artillerie, maar in verband met de voorgenomen onderneming, werd het belangrijk.

De Duitse infanterie trok zich enigszins terug en hiervan werd gebruik gemaakt. Nu waren het voornamelijk de Belgische zoeklichten, die het terrein afzochten.

Op een vlot werd de mitrailleur overgebracht, wonder dat de Duitsers er blijkbaar niets van bemerkten.

De volgende morgen wist men het in de loopgraven en men lachte, ook al bleef de toestand der mannen in de puinhoop nog steeds benard.

Die dag echter schenen de Duitsers besloten te hebben een einde te maken aan het spel en nauwelijks was de avond gevallen of men hoorde aan de overzijde van het water de strijd beginnen.

Plotseling ratelde de mitrailleur, knalden de gewerschoten.

In de loopgraven werden allen stil. Het ging daarginds om het leven van hun kameraden. En toch, hulp zenden was een waagstuk, een te groot waagstuk, scheen het.

En het gevecht duurde voort. De mannen in de loopgraven werden nu onrustig, maar zij zwegen. De kapitein telefoneerde en daarna zegde hij: "jongens, er komt ons een compagnie aflossen, wij gaan er op uit."

De jongens kregen de tranen in de ogen van blijdschap en wachtten enkele minuten vol ongeduld. Als de andere compagnie nu maar kwam.

En ze kwam.

Gereed liggende vloten werden te water gebracht. Daarginds woedde de strijd nog voort.

Gedeeltelijk per vlot, gedeeltelijk tot aan het middel in het water, ging de compagnie voorwaarts.

Zou ze te laat komen?

Maar ze kwam niet te laat. Eenmaal aan wal, stormde ze voorwaarts, de tegenstander totaal verrassend. De mannen lieten hun stemmen horen en uit de puinhoop der hoeve klonk antwoord.

De strijd duurde toen nog maar kort. In het duister werd het een gevecht van man tegen man, maar de beslissing was spoedig gevallen.

De mannen van de puinhoop zegden: “We hadden het nog wel enige tijd gehouden, maar het werd toch tijd, dat jullie kwamen.”

En weer was een klein stukje België teruggenomen.

's Morgens brachten de Duitsers enige stukken in stelling tegen de hoeve, maar spoedig had de Belgische artillerie die stukken tot zwijgen gebracht.

Dit is een der vele episoden uit de strijd aan het Belgische front, zoals een Belgisch officier aan het front het mij vertelde.

Van Franse zijde.

Het Franse gezantschap te 's Gravenhage deel onder dagtekening van heden het volgende mee:

In België hadden bij tussenpozen artilleriegevechten plaats. De vijand heeft Ieper en Veurne beschoten. Onze batterijen hebben een konvooi der Duitsers uiteengejaagd.

11 februari 1915

Parijs, 9 februari. Officieel bericht van vanmiddag drie uur: In België is met tussenpozen een artilleriegevecht geleverd. Ieper en Veurne zijn gebombardeerd.

De Belgische artillerie heeft een hoeve platgeschoten, waarvan de verdedigers zijn gevlucht.

Een nacht aan het front.

Duinkerken, 4 februari.

Nameloos eenzaam is zo'n vooruitgeschoven post in zo'n inundatie en ik geloof dat er meer moed voor nodig is daar 24 uur te blijven, dan onder het gejuich der kameraden in een roes van geestdrift in te stormen tegen dood en verderf brakende vuurmonden.

Als men de rij der loopgraven verlaat, waar nog hier en daar een schuchter vuurtje brandt en men in het gebied treedt van de eigenlijke inundatie, dan heeft men de gewaarwording als verliet men een veilige haven voor een onzekere reis.

Men weet het, daarginds is de vijand, die zich echter die avond zeer rustig houdt. Alleen nabij Nieuwpoort en Diksmuide dondert het geschut.

Heel verlaten lijkt het landschap en toch, van alle zijden dreigt gevaar. De weg, die we gaan, is overdag absoluut onbruikbaar. Zodra er zich ook maar een levend wezen vertoont, hagelt het er projectielen. Maar 's nachts trekken de troepen er langs, die zich naar de loopgraven der eerste linie en naar de vooruitgeschoven posten begeven en keren de afgeloste troepen erlangs terug naar de betrekkelijke veiligheid, welke heerst achter de tweede linie loopgraven. De Duitsers, die dit natuurlijk weten, beginnen soms wel eens 's nachts een bombardement van die wegen.

Op onze tocht werden we telkens aangeroepen. Ons troepje hield dan halt en een der ons begeleidend officieren antwoordde; "officiersronde". De schildwacht gaf dan order, dat één man naar voren zou komen. Een officier ging en even daarna gaf die dan een teken, dat we verder konden trekken.

Op verschillende plaatsen waren prikkeldraadversperringen aangebracht op de weg.

Ook de eerste rij der loopgraven ben ik in de nacht langs gewandeld. In het duister schepten enkele soldaten een luchtje. Zodra de dag aanbrak zouden zij zich moeten bergen en in de loopgraven blijven tot een nieuwe avond zou komen.

Andere soldaten sliepen in het stro in de loopgraven, geheel uitgerust ten strijd, het geweer naast zich.

Deze loopgraven waren minder “weelderig” van inrichting, dan die der tweede linie, maar toch vormden zij een vrij goede verblijfplaats voor de troepen.

Toen wij deze linie gepasseerd waren, moesten we de grootst mogelijke voorzichtigheid in acht nemen. Roken was natuurlijk verboden; gesproken mocht er niet worden; een instructie of een aanwijzing werd zacht fluisterend gegeven.

Wij, journalisten, vormden met de officieren, die ons vergezelden, een clubje van 15 personen. Als de Duitsers ons opmerkten, zouden zij ons natuurlijk voor troepen aanzien en op ons misschien een overstelpend vuur openen, waarvoor we ons op deze weg dwars door de inundatie niet zouden kunnen beschutten.

De officieren hadden opdracht gegeven om, zodra er een lichtkogel opsteeg of een zoeklicht zijn stralenbundel op ons wierp, bewegingsloos te blijven staan.

Zoeklichten zagen we echter slechts nu en dan. Men werkte er niet mee zoals ik dikwijls bij oefeningen heb gezien: de bundel bewoog zich dan zoekend over het terrein en de tegenstander, die hem zag aankomen, had tijd zich op de grond te werpen.

Zowel de Duitsers als de Belgen hadden hun lichten ingesteld op bepaalde punten. Plotseling viel op zo'n punt de stralenbundel en dadelijk daarna was het weer donker. Het verschijnsel duurde telkens een onderdeel van een seconde.

Het was een stormachtige nacht. De maan scheen helder, en daardoor konden we ver zien over de watervlakte, waarop hier en daar nog donkere voorwerpen dreven.

“Dat zijn lijken”, fluisterde een der officieren.

Lijken ... de lucht was er door vergiftigd. Daar toch was dagenlang gestreden in het water en elke gewonde, die zich niet kon staande houden, vond de dood door verdrinking. Het zijn bijna uitsluitend de lijken van Duitse soldaten, die in de inundatie ronddrijven. Toen de Duitsers begrepen dat de Belgen het terrein onder water gingen zetten, hebben zij nog snel een aanval gedaan, om een beslissing te verkrijgen eer de inundatie geheel gereed zou zijn, maar ook deze aanval leidde tot niets dan tot een ontzettend verlies aan mensenlevens.

Over de strijd van het Belgische leger kan ik nog een zeer merkwaardige bijzonderheid mededelen, die tot nu toe onbekend is. Enige nadere gegevens vragend over de opstelling der troepen, vernam ik dat de Belgen, die om de bondgenoten te redden tot elke prijs een verder dringen van de Duitse rechtervleugel moesten verhinderen, aan de IJzer wekenlang hebben gevochten zonder over enige reserve te beschikken. Het te verdedigen front was veel te lang voor het toen nog maar zeer kleine, zwaar beproefde leger. Eerst toen Franse troepen de Belgen te Lombardsijde kwamen aflossen, kon een reserve worden gevormd.

Door het terrein, waar de wanhopige strijd gewoed had, ging nu onze weg. Een boomgroep, die zichtbaar was als de maan scheen, was het doel van onze tocht. Een smal pad leidde van de weg naar ons doel. Dit pad bestond uit takkenbossen, blijkbaar rustend op een verhoogde weg, die zich nu even onder de oppervlakte van het water bevond. Dit moeilijk begaanbare pas bevond zich op slechts enkele honderden meters van de linies der Duitsers en de uiterste voorzorgen moesten worden genomen bij de verdere tocht.

Na een minuut of tien waren we sluipend aan onze bestemming aangekomen. Er stonden bouwvallen van huizen, die geheel verlaten waren. Er was iets, dat een haag om een vriendelijk tuintje moet zijn geweest, maar verder zagen we er niets dan een groep jonge mannen, liggend in hun loopgraven. Met enige verwondering zagen zij de vreemde bezoekers.

De mannen op die vooruitgeschoven post zouden er blijven tot de volgende nacht. Het was er een van de meest gevaarlijke punten, waar de volgende morgen, bij het aanbreken van de dag, het bombardement weer zou beginnen.

Een luitenant, die er reeds bijna zes weken vertoefde, was de bevelhebber. Hij werd niet afgelost, want hij had gevraagd er te mogen blijven. In een van die thans verwoeste huizen was hij geboren en in zijn geboortehuis had hij in de puinhopen een soort verblijfplaats gemaakt. Deze luitenant was aanvankelijk officier geweest in het Belgische leger, had de dienst verlaten om in een klooster te gaan, maar had na het uitbreken van de oorlog zijn monnikspij weer verwisseld voor het militaire uniform. Reeds herhaaldelijk was hem gewezen op het uiterst gevaarlijke van zijn post en op het ongerieflijke ervan en was aangeboden hem af te lossen, maar steeds had hij gevraagd te mogen blijven.

Toen wij bij de groep verwoeste huizen kwamen, sliep de luitenant reeds, maar een onderofficier ging hem roepen en spoedig kwam hij uit de puinhoop van zijn ouderlijk huis te voorschijn en hij begroette ons met kalmte en zonder enige verbazing over onze komst te tonen.

Nog steeds donderde het geschut nabij Nieuwpoort en Diksmuide en uit de richting der Duitse linie scheen soms een zwak geluid over te waaien.

We bleven misschien een half uur daar op die vreemde plaats. Het was twaalf uur 's nachts, maar er was in heel dat wijde, uitgestrekte land geen klok die het verkondigde.

En de terugtocht begon, weer over het smalle pad, door de lijkenlucht, naar de loopgraven. Een ogenblik gedurende de terugmars klonk een schot, toen bleef het weer stil.

Het werd weer een lange en moeilijke tocht, maar dan eindelijk kwamen we toch in een vertrek van een gedeeltelijk verwoeste hoeve, waar licht brandde.

Toen eerst week het gevoel van eindeloze verlatenheid.

Uit Brugge.

Men meldt ons van 6 februari:

Brugge, de wereldvermaarde West-Vlaamse hoofdstad, is gaaf en ongedeerd gebleven tot heden. Verleden woensdag aanvaardde ik de reis van Gent naar Brugge. Na lange tijd gewacht te hebben, was tenslotte mijn Passierschein, een zesdaagse pas voor Oost- en West-Vlaanderen, zonder de zeekust, in orde. De kosten bedragen nu twee mark; voor de kust krijgt men slechts per keer een pas.

Over het algemeen mag men deze reis slechts per stoomtram via Ursel maken, doch ik wist een vergunning voor een militaire trein los te krijgen, hetgeen me de bescheiden som van 8,20 F voor het retourkaartje kostte. Uit Gent vertrekken dan dagelijks drie treinen, om 6 u VM, 10.19 u VM en 3.53 u NM, die de afstand van ruim veertig kilometer in een goede drie uur weten af te leggen. Dat de stations, vooral de grote, zwaar bezet zijn, behoef ik wel niet te zeggen.

Te Brugge treft u onmiddellijk de verandering en overschildering van alle aanwijzingen in het station en daarbuiten. Evenals te Brussel en Gent is het station overgoten met Duitse reuzenaanduidingen.

In de stad heeft men onder de Nederlandse straatnamen de Duitse vertalingen aangebracht. Van Frans is nergens meer sprake. De Duitsers antwoorden niet eens meer op Franse vragen.

Men wandelt dus door de Noordzandstraat (Nordsandstrasse) naar de Grote Markt (Marktplatz). Officiële mededelingen geschieden slechts in Duits en Nederlands en zelfs is burgemeester Visart genoodzaakt het Frans te schrappen!

Onder de Bruggelingen vindt men twee stromingen: de gegoede, rijke burgers zijn zeer vijandig aan alles wat Duits is. Zij zijn woedend over de talloze rekwisities, waarmee de Duitsers zeer stelselmatig te werk gaan. Hun hoop is gevestigd op een Engelse landing te Zeebrugge.

Ook echter is een Duitsgezinde stroming duidelijk merkbaar, onder enkele gestudeerden en geestelijken, doch vooral onder het volk, dat met de Noordduitse marinesoldaten heel goed kan opschieten, terwijl hun eigen familieleden vielen of vechten in deze oorlog!

Op 's keizers verjaardag woonde ik bij, hoe in verschillende West-Vlaamse plaatsen, Roeselare, Ardoorie, enz. waar veel troepen liggen, vele Vlaamse boeren en meisjes zich lieten fotograferen rondom het borstbeeld van keizer Willem!

Te Brugge vindt men evenals te Gent een afdeling van het Groene Kruis, waar men voor 0,35 F tussen 12 en 1 uur warm kan gaan eten. Deze goedkope tafel ligt op een van Brugge's overbekende oude reien (grachten) bij de Burg. Zelf moet men zijn bord meebrengen, evenals de lepels, vorken en messen. Dames uit de goede stand bedienen er en zorgen voor welverzorgde maaltijden, die bestaan uit het volgend menu: soep, vlees, groenten, aardappels en een gebakje toe.

De economische toestand is verder vrijwel dezelfde als te Gent, doch minder sterk gevoeld, daar Brugge steeds zo verbazend veel bedeling kent!

Levensmiddelenvoorziening geschiedt ook hier regelmatig: petroleum is ook hier niet te krijgen.

De bijzondere scholen zijn alle open en waren slechts zeer kort gesloten, doch vele openbare zijn het nog steeds vanwege inkwartieringen, enz.

Het atheneum (gymnasium) is sinds kort ook heropend in het gebouw der nijverheidsschool, waar ook de middelbare school gehouden wordt.

Uit en in Brugge vertrekken en komen onophoudelijk talrijke troepen.

Grote borden in de stad geven overal de richtingen aan naar Oostende, Knokke, Heist enz. Deze namen zijn echter meest alle in het Frans om alle vergissing met de kaarten te vermijden. Immers bezit het Duitse leger honderdduizenden militaire stafkaarten van de Belgische staf en deze zijn alle steeds in het Frans.

Passen naar Sluis wil men te Brugge niet geven, die naar Aardenburg kosten twaalf mark of meer per keer. Aan de grens bij Watervliet staat, dat men in Holland niets mag vertellen van wat hier geschiedt op strenge straffen bij eventuele terugkeer.

Sinds 23 december heeft Brugge geen kanon meer gehoord, vertelde men mij. Slechts eens, op 30 januari, kwam een tweedekker uit het zuiden naar Zeebrugge, doch werd, na lang schieten, neergeschoten. Twee Gentenaars, zeker Mestdagh, verwond aan de voet, en zijn makker bleken in deze tweedekker vanuit Veurne te zijn gekomen. Beiden werden gevangen genomen.

Alle kleuren en portretten, die te Brugge aan België of de bondgenoten herinneren, zijn ten strengste verboden.

12 februari 1915

Parijs, 11 februari. Officieel bericht van vanavond elf uur:

De Duitsers hebben Nieuwpoort en de oevers van de IJzer hevig beschoten, doch enkel enige stoffelijke schade aangericht. Onze artillerie beantwoordde het vuur met goede uitslag.

Van de Zeeuwse grens.

Sluis, 11 februari. In de laatste dagen is er van uit zee weer heftig geschoten.

Van het front te Middelkerke nabij Nieuwpoort zijn zeer veel gewonden in Brugge aangekomen.

Zeebrugge is, niettegenstaande het mistige weer, weer herhaaldelijk door vliegers verkend.

Gisteravond en hedenmorgen weerklonk het kanongebulder weer in hevige mate. Men onderscheidde zelfs het scherp geknal van bommen.

In de noordelijke dorpen rondom Brugge is veel troepenbeweging.

13 februari 1915

Berlijn, 12 februari. Officiële kennisgeving uit het grote hoofdkwartier:

Aan de Noordzeekust zijn gisteren na een vrij lange tussenpoos weer vijandelijke oorlogsschepen verschenen.

Boven Oostende hebben vijandelijke vliegers bommen geworpen, die geen militaire schade hebben aangericht.

Parijs, 12 februari. Officieel bericht van vanavond elf uur:

Op het front in België en Champagne zijn vrij hevige artilleriegevechten geleverd.

Aanval van Engelse vliegtuigen op de Belgische kust.

Londen, 12 februari. Vierendertig Engelse vliegtuigen en watervliegtuigen hebben een aanval gedaan op het gebied van Brugge, Blankenberge en Oostende, teneinde de uitbreiding van de

basis voor Duitse duikboten te verhinderen. Zij hebben in die streken en ook elders grote schade aangericht.

Er moet ernstige schade aan het station van Oostende zijn aangericht; het is waarschijnlijk tot de grond toe afgebrand.

Het station van Blankenberge is eveneens beschadigd en de spoorlijnen op verscheidene punten vernield.

Er zijn bommen geworden op de stellingen bij Middelkerke en op het elektrische krachtstation en de Duitse mijnenvegers te Zeebrugge. De resultaten zijn onbekend.

Tijdens de aanval hebben de vliegtuigen en watervliegtuigen met hevige sneeuwjacht te kampen gehad. Zij hebben geen enkele duikboot opgemerkt.

De vlieger Graham White, die bij Nieuwpoort in zee was gevallen, is door een Frans schip gered.

Alle vliegers zijn ongedeerd teruggekeerd, ondanks de hevige beschieting door de Duitsers met geweren, machinegeweren en kanonnen.

Twee vliegtuigen zijn beschadigd. De tocht stond onder leiding van Samson; zijn onderbevelhebbers waren Longmore, Porte, Courtney en Barthbone.

Uit Oostende.

Men meldt ons d.d. 9 februari:

Te Brugge nog vernam ik, dat de bondgenoten die morgen Oostende bezet hadden en Gistel reeds bedreigden ... Van plan

zijnde Oostende te bezoeken, begaf ik me dus naar het Passbüro in de hoop hier meer omtrent de werkelijke stand van zaken te horen. Geen spoor van onrust echter; ik verkreeg mijn pas voor Oostende, geldig voor twee dagen. De reis van Brugge naar Oostende, die in gewone tijden slechts 20 minuten duurt, vraagt tegenwoordig in gunstige omstandigheden één uur, terwijl ik er ditmaal van 's avonds 5 u tot 's nachts 1 u 30 werk mee had, d.w.z. meer dan acht uur sporen voor een afstand, die men te voet in vijf uur aflegt! Doch "Krieg ist Krieg" en men mag blij zijn dat men nog mag reizen en dat de reis slechts 1,85 mark kost! Ik had veel van opgebroken wegen en loopgraven in die streken gehoord. Ik vond er geen, hoewel te Jabbeke, Oudenburg en hoe die plaatsjes meer mogen heten, vele troepen liggen.

Te Oostende zelf zag ik ontelbare soldaten en hoorde ik weer het aflezen der namen, waarvan er telkens zoveel ontbraken! Deze soldaten kwamen van het front bij Krokodillenstrand, tussen Westende en Lombardsijde, verder uit Schore, Leke, Woumen. Hier liggen de vijandelijke loopgraven slechts 50 meter van elkaar, met alleen het water tussen beide. De troepen worden om de 48 uur afgelost tegenwoordig (in het begin van de strijd aan de IJzer bleven zij er weken lang, hetgeen veel reumatiek veroorzaakte!) Hier zag ik hoe een hoofdofficier enige troepengedeelten inspecteerde vóór hun vertrek naar de "Schützengraben", en hun vroeg: "Sind Sie bereit zum Sterben", waarop een plechtig "ja" gevolgd door een volkslied weerklonk.

Overigens is te Oostende alles bij het oude. Het is er zeer stil zoals altijd 's winters. De bevolking is hier voor het overgrote deel nog aanwezig. Fantastische verhalen hoorde ik omtrent de laatste dagen vóór het opgeven der stad door de Belgen! Zo zouden daar honderden motorrijwielen en fietsen, nieuw uit Engeland

aangevoerd, uitgedeeld zijn aan ieder die maar wilde, onder
conditie dat zij zouden zorgen dat de Duitsers er geen beslag op
konden leggen. Ook de panieklucht op de boten, verder het
optreden der verschillende legers, alles werd in kleuren en geuren
beschreven!

Tegenwoordig vreest men steeds een Engels bombardement,
waardoor voornamelijk de stad en haar eigen bevolking zouden
lijden! Voor mij ligt een lijst van hetgeen zo vernietigd werd bij het
bombardement van Westende, Oostende, Middelkerke en Heist op
25 januari, waarbij Middelkerke's burgervader het leven liet:

Te Oostende werden o.a. de hotels de Lyon, Majestic, Beau-Site,
enz. vernietigd; te Middelkerke vooral de Leopoldlaan, Zeedijk (nrs.
20, 66, 67, 72, 73, 74, 75, 79 en 80), de hotels Belle Vue, Des Garages
en aan de Dijk een aantal villa's; te Westende-Bad vooral de twaalf
villa's van Westende Hôtel tot Meeuwenlaan, enz. enz.

Op de dijk mag men niet komen! Daar is alles tegen een Engelse
landing in orde gebracht.

Een mohammedaanse Turkse priester, geheel in het wit gekleed,
ontmoette ik gedurende mijn verblijf te Oostende. Hij kwam hier
om de heilige oorlog uit te roepen en zodoende de Engelse en
Franse Mohammedaanse troepen van kleurlingen te doen
overlopen! Het was een machtige indrukwekkende verschijning, die
man met zijn scherpe Arabierengezicht daar te zien rondlopen in
Oostende's straten!

Een der bestormers en veroveraars van Diksmuide vertelde mij, hoe
hij bij de drie bestormingen geweest was. Eens lag hij vier uur lang
plat op de buik, terwijl de Engelse kogelregen over hem heen
suiste. Twaalf van zijn makkers lagen dood naast hem! Bij het vallen

van de avond was hij op handen en voeten naar zijn eigen partij teruggekropen. Na de derde stormloop was Diksmuide in Duitse handen.

Van Oostende reisde ik naar Roeselare, waar de Duitsers de bevolking zeer vrij laten, verder naar Menen. Hier zag ik een foto, uit de lucht genomen, van het ongelukkige Ieper. De Halletoren ligt in puin.

Eindeloze reeksen ammunitiewagens, troepen, kanonnen, intendance, enz. trekken hier geregeld door. De grond daverde en de lucht trilde van de donder van het geschut, dat op 15 km afstand zijn moordend werk verricht.

Talrijke wachten houden u herhaaldelijk op, vragen papieren en fouilleren u telkens. Op de legerwagens rijden dikwijls Vlaamse boeren en boerinnen mee, hetgeen een zeer vreemde indruk maakt. Evenals te Brugge, is alle Frans in dit Belgische grensplaatsje afgeschaft!

Kortrijk is een zeer belangrijk garnizoen en bovendien een gewichtig evacuatie depot van het Rode Kruis. Op alle gebouwen van enige kunstwaarde, waait een half rode, half witte vlag, ter bescherming tegen bommen van vliegtuigen.

Van Kortrijk reed ik via Harelbeke, Deerlijk en Vichte naar Ingooigem, waar ik pastoor Hugo Verriest bezocht. De oude pastoor met zijn scherp belijnde, witlokkige arendskop vertelde karakteristieke dingen omtrent de Duitse inkwartiering. Acht Pruisische officieren logeerden te Ingooigem en men had het steeds uitstekend met hen kunnen vinden. Vijf weken waren drie van hen zijn gasten, terwijl de anderen zeer veel van zijn gezelschap en zijn

gezellig huis mochten genieten. Zelf gaf pastoor Verriest die Duitse officieren les in de Nederlandse taal!

Welk een voorrecht voor hen om zo'n leermeester te hebben! Ik benijdde hen.

Op zijn voorbeeld was er tussen de dorpsbewoners en de Duitsers een heel goede verstandhouding ontstaan en mij bleek zulks later dan ook ten volle, toen ik in het dorp de Duitse militairen heel genoeglijk in de kring der boeren zag staan praten en roken en spelen.

Pastoor Verriest vertelde me ook van de baanwachtster Leonie Koudijzer, die dagelijks met de Duitsers in aanraking kwam en eens gezegd had: "Als gij de brug, waarnaast ik woon, in de lucht wilt laten springen, waarschuw mij dan vooruit, dan kan ik vluchten." Men had echter daaruit begrepen, dat de Engelsen de brug wilden laten springen en Leonie werd opgepakt, doch toen het misverstand opgelost was, mocht zij naar huis. "Wij West-Vlamingen, zegde pastoor Verriest bij het afscheid, zijn brave lieden, gelijk overigens alle Nederduitsers. Hiermee eindigde mijn bezoek bij de vriend en meester van Streuvels, die mij nog even het "Lijsternest" in de verte aanwees.

14 februari 1915

Parijs, 13 februari. Officieel bericht van vanmiddag drie uur:

De Duitsers hebben Nieuwpoort, de duinenstreek en leper hevig beschoten. Wij hebben hun vuur krachtdadig beantwoord. Elders is het kanon met tussenpozen aan het woord geweest.

Van de Zeeuwse grens.

Sluis, 13 februari. Na een dag van stilte dreunde het geschut der Engelse vloot tussen Nieuwpoort en Oostende hedennamiddag weer heviger dan ooit. Door heel West Zeeuws Vlaanderen was het duidelijk hoorbaar. Het overstemde zelfs het straatrumoer. Er moet weer heftig aan het IJzerfront gestreden worden, gelijk trouwens ook blijkt uit de toevoer van gekwetsten te Brugge en het druk militair verkeer rond deze stad. Dat de tijd van rust voorbij is en weer een nieuwe actie is begonnen wordt ook bewezen door de vlucht van tal van bewoners der kustdorpen naar Brugge. Zo bevindt zich o.a. de bevolking van Westende en Middelkerke daar. De Engelse vloot is echter alleen werkzaam geweest tussen Nieuwpoort en Oostende. Zeebrugge, veel meer naar het oosten gelegen, is in de laatste weken niet door schepen gebombardeerd geworden. De kustbatterijen aldaar zijn slechts in werking geweest tegen vliegtuigen. Deze vliegers moeten deel genomen hebben aan de luchtaanslag, waarvan de Franse en Engelse officiële berichten van 12 februari spreken. De geruchten van de bezetting die hier lange tijd gelopen hebben, zijn beslist onjuist. De toestand te Oostende is evenwel gespannen, omdat men vreest dat de stad ook betrokken zal worden in de krijgsbedrijven.

Men meldt ons d.d. 5 februari uit Duinkerken:

leper ligt nog steeds binnen het bereik van het Duitse geschutvuur en telkens weer wordt de stad gebombardeerd. Het bericht dat de bewoners er zouden zijn teruggekeerd is dan ook van alle grond ontbloot. Waar is, dat een klein deel der bewoners er doorlopend is gebleven, zoals dat zelfs gebeurt in dorpen die geheel tot puin zijn geschoten.

Het grootste deel der bewoners van Ieper is reeds geruime tijd geleden gevlucht. Toch zijn er nog enkele winkels en cafés open; er zijn zelfs nog barbiers, die hun klanten bedienen.

De schade die aan de stad is toegebracht is het minst in het zuiden, hoewel ze ook daar nog zeer ernstig is. Het centrum heeft het meest geleden. Merkwaardig is weer, dat het bij de totaal vernielde Hallen staande standbeeld onbeschadigd is gebleven.

De weinige bewoners slapen voor het merendeel 's nachts in de kelders. Wie geen goede kelder heeft, geniet de gastvrijheid bij een buurman. Echter zijn er ook, die alle gevaar niet tellen, en in hun vaak reeds gedeeltelijk vernielde huizen in een der kamers slapen.

Ook de afgelopen nacht is Ieper weer gebombardeerd en de schade is er weer enigszins vermeerderd. Vier burgers, die niet in de kelder een schuilplaats hadden gezocht, werden gedood.

15 februari 1915

Parijs, 13 februari. In het officiële communiqué wordt gezegd: In België hebben artilleriegevechten plaats gehad.

Parijs, 14 februari. Het officiële communiqué meldt: In België zijn Nieuwpoort, onze loopgraven in de duinen en Ieper gebombardeerd.

Parijs, 14 februari. Het ministerie van marine verklaart, dat de te Duinkerken gestationeerde vliegers met goed gevolg bommen hebben geworden op militaire gebouwen en troepen te Zeebrugge en op het station van Oostende.

Berlijn, 15 februari. Officieel wordt heden uit het grote hoofdkwartier gemeld:

Ten zuiden van Ieper bij Sint Elooï hebben wij de vijand een stuk ter lengte van ongeveer 900 meter van zijn stelling afgenomen. Tegenaanvallen waren vruchteloos.

Het Franse gezantschap deelt omtrent de krijgsverrichtingen heden het volgende mede:

De 13^e februari werden in België de badplaats Nieuwpoort, onze loopgraven, de duinen en de stad Ieper beschoten. Onze artillerie heeft daarop de vijandelijke batterijen onder vuur genomen.

16 februari 1915

Parijs, 15 februari. Officieel bericht van vanavond elf uur:

Er zijn alleen enkele voor ons gunstige artilleriegevechten te melden. Een vijandelijke batterij bij Poelkapelle, ten noordoosten van Ieper, is tot zwijgen gebracht.

17 februari 1915

Parijs, 16 februari. Officieel bericht van vanmiddag drie uur:

De Engelse troepen hebben gisteren twee de avond tevoren verloren gedeelten van loopgraven tussen Sint Elooï en het kanaal van Ieper hernomen.

Londen, 16 februari. Op het front bij Ieper heeft de vijand de 14^e dezer aanvallen gedaan, waardoor hij er aanvankelijk in slaagde enkele van onze loopgraven te bezetten. Door tegenaanvallen hebben wij evenwel het verloren terrein herwonnen en enige gevangenen gemaakt.

Engelse en Franse vliegers bombarderen Zeebrugge en Oostende.

Londen, 16 februari. Vanmiddag hebben 40 Engelse vliegtuigen in samenwerking met 8 Franse vliegtuigen de streek van Zeebrugge en Oostende gebombardeerd met het doel de onderneming van enkele dagen geleden te voltooien. De resultaten zijn zeer bevredigend.

De admiraliteit zegt in een beschrijving van de aanval uit de lucht:

Veertig vliegtuigen en watervliegtuigen hebben Oostende, Middelkerke, Gistel en Zeebrugge gebombardeerd. Zij hebben bommen geworpen op de batterijen zwaar geschut ten oosten en ten westen van de haven van Oostende, op de batterijen bij Middelkerke, op transportwagens op de weg van Oostende naar Gistel, op de pier te Zeebrugge om de daarin bij de vorige aanval geslagen bres te verwijderen, op vaartuigen buiten Blankenberge en op trawlers buiten Zeebrugge.

De Franse vliegtuigen hebben een krachtige aanval gedaan op het aerodroom te Gistel en daardoor de Duitse vliegers verhinderd onze vliegtuigen te onderscheppen.

De admiraliteit voegt er aan toe dat de vliegers opdracht hebben hun aanvallen te bepalen tot punten van militair belang. De vliegers trachten steeds te voorkomen dat bommen op bewoonde wijken neerkomen.

Parijs, 16 februari. Het officiële communiqué van hedenavond luidt:

De krijgsv verrichtingen zijn de 16e gunstig voor ons geweest. Over het gehele front is een artillerieduel gevoerd.

In België zijn de Engelsen ten zuiden van Ieper in het bezit van een aantal loopgraven, waar de laatste dagen hevig voor gevochten is.

Sluis, 17 februari. Ook deze morgen dreunt het zware geschut aan de Belgische kust en wel uit de richting van Zeebrugge. Het maakt niet de indruk van een beschieting van uit zee, al wordt klaarblijkelijk het zwaarste geschut gebruikt. Het weer is stormachtig voor vliegmachines.

Het bombardement van Oostende en Zeebrugge door Engelse en Franse vliegers.

Sluis, 17 februari. Aan het geschutvuur, dat gisterenmiddag van Zeebrugge uit hier werd vernomen, werd weinig aandacht geschonken. Iedere dag hoort men de beschieting van vliegers. Maar nu er melding gemaakt wordt van een bombardement van Zeebrugge door 48 vliegers, wil ik mededelen, wat hier gezien is.

Tussen 4 en 5 uur en later nog eens werd af en toe licht geschutvuur van uit zee gehoord en zag men de ontploffing der granaatkartetsen in de lucht. Er waren geen vliegtuigen tegen de grijze achtergrond der lucht te zien, al meenden enkelen er een of meer te hebben opgemerkt. Klaarblijkelijk vlogen zij boven de zee. Het schieten was ten minste die kant uit gericht. Later op de avond werd in de nabijheid nog een vliegtuig opgemerkt. Het scherp geluid van ontploffende bommen werd echter niet vernomen.

18 februari 1915

Vanwege het Franse gezantschap in Den Haag wordt onder dagtekening van heden het volgende medegedeeld:

Een Frans vliegerseskader heeft zeer doeltreffend het Duitse vliegpark van Gistel beschoten, en een Engels eskader heeft Oostende gebombardeerd.

Ten zuiden van Ieper heeft het Engelse leger zich meester gemaakt van een aantal loopgraven van de vijand, waarom sedert twee dagen hevig was gestreden.

20 februari 1915

Londen, 19 februari. Veldmaarschalk French zegt in een officieel bericht, dat de vijand de laatste dagen grote bedrijvigheid aan de slag heeft gelegd bij Ieper. Er zijn verbitterde gevechten op dit deel van het front geleverd. Op een of twee punten is de vijand er in geslaagd enkele van onze loopgraven te bezetten, doch hij is er door tegenaanvallen weer uit geworpen. Op één plaats lieten de Duitsers 60 doden achter. Een der loopgraven werd opgeblazen en een aantal Duitsers werd krijgsgevangen gemaakt.

In de nacht van 15 op 16 februari is een aanval op ons front gedaan ten noorden van het kanaal van Ieper, en de volgende nacht werd een dergelijke aanval gedaan bij Nieuwkapelle. Beide werden gemakkelijk afgeslagen met verliezen voor de vijand.

Onze vliegtuigen hebben belangrijke verkenningen gedaan en zijn ook met goed gevolg opgetreden tegen vijandelijke vliegtuigen.

Parijs, 19 februari. Officieel bericht van 11 uur 's avonds:

In België werd een aanval op onze loopgraven ten oosten van Ieper afgeslagen. De vijand had vijf compagnieën in de eerste linie ontplooid.

21 februari 1915

Parijs, 20 februari. Officieel bericht van vanmiddag drie uur.

De beschieting door de vijand van de badplaats Nieuwpoort en van de duinen hebben wij met succes beantwoord. Naar het schijnt hadden de Duitsers bij de aanval op onze stellingen ten oosten van Ieper, gisteren aanzienlijke strijdkrachten in het vuur gebracht, die na een hevige beschieting met de bajonet aanvielen maar werden teruggeworpen. Onze artillerie nam de reservetroepen, die de aanval moesten steunen, onder vuur. De verliezen der Duitsers waren groot.

22 februari 1915

Parijs, 20 februari. Officiële mededeling van hedenavond elf uur:

In België en langs het gehele front tot en met Reims is er artillerie- en geweervuur geweest.

In België zijn in de streek van Ieper enige infanteriegevechten geleverd. Wij hebben het stuk loopgraaf heroverd, dat de vijand tijdelijk bezet had. De Duitsers lieten op het veld ettelijke honderden man achter. Onze verliezen waren niet groot.

Berlijn, 21 februari. Officiële mededeling uit het grote hoofdkwartier van heden:

Bij Nieuwpoort is een schip van de vijand, blijkbaar een mijnenveger, op een mijn gelopen en gezonken. De vijandelijke torpedoboten verdwenen toen zij beschoten werden.

Aan de weg van Geluveld naar Ieper, alsmede aan het kanaal ten zuidoosten van Ieper, hebben wij een loopgraaf op de vijand veroverd en daarbij enige gevangenen gemaakt.

Berlijn, 22 februari. Officiële mededeling uit het grote hoofdkwartier:

Ten oosten van Ieper is gisteren weer een vijandelijke loopgraaf genomen.

Het Franse gezantschap in Den Haag deelt onder dagtekening van heden het volgende mede:

De 20^e februari kenmerkte zich in België en op het gehele front tot aan Reims inbegrepen door geschut- en geweervuur.

23 februari 1915

Parijs, 22 februari. Officieel bericht van 11 uur 's avonds:

Onze batterijen hebben bij Lombardsijde een stuk zwaar geschut vernield.

Hazebroek, 23 februari. Te Elverdinge bij Ieper droeg een als ziekenverpleger gemobiliseerde priester juist de mis op, toen een Duitse granaat boven het gebouw sprong, door het dak heendrong en de priester zeer ernstig aan het hoofd verwondde.

24 februari 1915

Parijs, 23 februari. Officieel bericht van vanmiddag drie uur:

Ten westen van Lombardsijde heeft de vijand twee voorbereide infanterieaanvallen niet kunnen volvoeren, daar ze door ons vuur werden verijdeld.

Londen, 23 februari. Aan een telegram van veldmaarschalk French is het volgende ontleend:

De vijand blijft grote bedrijvigheid ontwikkelen in de omtrek van Ieper. Er hebben verscheidene aanvallen plaats gehad. Op 21

februari 's ochtends om 6 uur heeft de vijand een aanzienlijke hoeveelheid mijnen doen springen, die een van onze loopgraven hebben vernield. Een nieuwe linie werd in gereedheid gebracht op korte afstand daarachter en terstond bezet. Alle pogingen van de vijand tot verder vooruitdringen zijn volkomen gefnuikt.

De Franse legatie te 's Gravenhage meldt over de krijgsverrichtingen:

Onze batterijen hebben een stuk zwaar geschut, opgesteld nabij Lombardsijde, vernield.

25 februari 1915

Volgens de Tijd heeft de Duitse luchtvloot te Gistel dezer dagen een ernstige tegenslag geleden.

Duitse vliegers waren opgestegen, waarschijnlijk uit het vliegekamp, dat ingericht is op de terreinen van het "Oud slot van Vlaanderen", hetwelk op een afstand van een viertal km langs de weg van Torhout naar Oostende gelegen is. Of er verraad is gepleegd, of dat de Duitsers zich reeds eerder te dikwijls hadden blootgegeven door op hetzelfde uur dezelfde route te volgen, is niet bekend. Doch klaarblijkelijk hadden aan gene zijde der vuurlinie Engelse vliegers de opstijging, die terug in de late avond geschiedde, afgewacht. Aan een der Engelsen gelukte het toen door een snelle opstijging een onverhoedse aanval, waarbij ook bommen werden gebruikt, tegen de Duitsers te richten. Twee Duitse machines werden geheel vernield, van een derde braken de beide vleugels, en zeven Duitse officieren verloren bij deze aanval het leven. Op het kerkhof te Gistel zijn de lijken ter aarde besteld.

26 februari 1915

Parijs, 25 februari. Officieel bericht van vanmiddag drie uur.

Bij Lombardsijde heeft onze artillerie een blokhuis en een observatiepost van de vijand vernield.

Parijs, 25 februari, Officieel bericht van vanavond:

Onze artillerie heeft een Duitse batterij in de streek van Lombardsijde tot zwijgen gebracht en zwaar beschadigd.

Vanwege de Franse legatie in Den Haag wordt onder dagtekening van heden het volgende medegedeeld:

De 24^e februari heeft onze zware artillerie bij Lombardsijde een blokhuis en observatieposten van de vijand vernield.

27 februari 1915

Parijs, 26 februari. Officieel bericht van vanmiddag:

De Belgen hebben een klein deel van een loopgraaf, dat zij kort tevoren hadden verloren, hernomen.

De Engelsen hebben een aanval der Duitsers op het front in België afgeslagen en zijn op de weg van Béthune naar La Bassée een honderd meter vooruitgekomen.

De Engelse legatie heeft van het ministerie van buitenlandse zaken te Londen de volgende mededeling ontvangen:

Veldmaarschalk French meldt, dat de krijgsverrichtingen gedurende de laatste dagen door dikke mist en regen belemmerd zijn. Geen infanterieaanval werd van weerszijden ondernomen, behalve een

nu en dan onderbroken gevecht langs het kanaal van Ieper, dat niet leidde tot verandering in de opstelling van de strijdende partijen.

Heldhaftig was het gedrag van twee Engelsen, die geruime tijd een verbindingloopgraaf bezet hielden, zonder dat men hun te hulp kon komen en eervol sneuvelden. Hulde wordt gebracht aan de machinegeweerafdelingen, die zware verliezen aan de vijand toebrachten.

Volgens de Indépendance Belge vertoeft thans de oudste zoon van Koning Albert, de veertienjarige prins Leopold, hertog van Brabant, aan het front. Na het beleg van Antwerpen was hij met zijn broer en zuster naar Engeland gegaan, doch heeft net zo lang gesmeekt om naar het front te mogen vertrekken tot zijn ouders toestemming gaven.

28 februari 1915

Parijs, 27 februari. Een officiële nota meldt, dat een Duits vliegeschoter enkele bommen op het Belgische strand achter Nieuwpoort heeft geworpen. Een vrouw en een grijsaard zijn gedood.

Londen, 27 februari. De officiële berichten vermelden heden een schitterend krijgsbedrijf, dat zich op 19 februari bij Herentage heeft afgespeeld. 's Morgens om half zeven werd een hevig geschutvuur gericht op het deel van ons front tussen de hoeve Verbeke en het park van Herentage. Tegelijkertijd werd het gebied tussen Hooge en Bellewarde aan een geweldig bombardement onderworpen, dat het telefoonstation verwoestte en de draden verbrak, die de loopgraven verbinden met de posten der bataljonscommandanten. Om kwart voor zeven breidde de aanval zich uit van de landerij Veldoek naar het noorden van de weg van Menen en de vijver van

Herentage. Doch de beweging was onmiddellijk geseind naar de Franse artillerie, die het vuur opende op de in het onbeschermd terrein verschenen troepen, welke gelijktijdig werden blootgesteld aan een hevig vuur uit de Franse loopgraven en aan flankvuur van de Franse machinegeweren. Hele groepen werden neergemaaid. De aanval werd afgeslagen. Niettemin waren de Duitsers er op één punt in geslaagd om door te dringen in een der Franse loopgraven, ongeveer 60 meter ten zuiden van het terrein van het kasteel Herentage op het eind van een sector gelegen, die hevig was geteisterd door de zware bommen van de Duitse mijnenwerpers. Ondanks het vuur der vijandelijke artillerie, die verder begon te schieten om de beweging van de Franse reservetroepen te belemmeren, slaagden de Fransen er in om met een compagnie door te dringen tot een punt ten zuiden van de weg van Menen, en een andere compagnie tot in de nabijheid van het kasteel.

Doch de tegenaanval vorderde slechts bezwaarlijk. De vijand bleek ook zijnerzijds te verlangen om zijn aanval te hernieuwen en te versterken. Om 1 uur 's middags werd schijnbaar een nieuwe aanval voorbereid in de buurt van de hoeve Verbeke, waar een levendig vuur begon. De vijand ging echter niet tot een aanval over, en van dat tijdstip af woedde de worsteling rond het kasteel Herentage om het bezit van de laatste loopgraaf. De vijand had twee vuurlinies op de hellingen, die kasteel en park beheersten, welke zijn eerste linie loopgraven beneden aan de beek van Basseville bestreken. Hieruit volgt dat de loopgraaf welke de vijand bezet hield, door een hevig vuur werd beschermd, dat slechts gedeeltelijk door het vuur van de Franse artillerie kon worden onschadelijk gemaakt. Om half zes, toen zij met twee compagnieën en twee afdelingen artillerie waren versterkt, slaagden de Fransen er in een deel der loopgraaf te heroveren. Met steun van drie compagnieën versterking werd de aanval om kwart voor zes 's ochtends van de 26^e uitgevoerd. Hij

werd gestuit door het buitengewoon hevige vuur van de vijand. Twee nieuwe aanvallen mislukten eveneens.

Ondertussen hadden de Fransen op de rechtervleugel een dwarsloopgraaf gemaakt met het doel de machinegeweren en een mortier in het vuur te brengen, terwijl op de linkervleugel eveneens machinegeweren en een bommenwerper werden opgesteld. Ten zuiden van het kasteel werden handgranaten uitgedeeld aan de verschillende afdelingen. Alles was gereed, toen om 3 uur de kolonel het sein gaf tot de aanval. De Franse machinegeweren openden op een afstand van 30 meter van de loopgraaf het vuur, haar aldus geheel bestrijkende. Handgranaten werden geworpen en de artillerie deed het projectielen regenen op verschillende punten van de loopgraaf. Om 4 uur viel eenieder, die uit de loopgraaf trachtte te ontsnappen, door het vuur der machinegeweren. Afdelingen Franse infanterie bestormden daarop de loopgraaf, waarvan de laatste verdedigers werden gedood. Om half vijf was de loopgraaf geheel hernomen.

Vliegers uit de Noordzee gered.

Londen, 27 februari. Twee vliegers zijn door een Engelse treiler in de Noordzee aan boord genomen en naar Lowestoft gebracht. Zij waren in zee gevallen na hun vertrek van Oostende en twee dagen in het water gebleven zonder ontdekt te worden.

(De nationaliteit der vliegers wordt door Reuter niet genoemd; misschien zijn het de twee vermiste Engelse vliegers, die aan de aanslag op de Belgische kust hebben deelgenomen – Redactie).